

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-12-18
Besvaras senast
2021-01-15

Till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:268 Föräldrapåverkan och föräldraalienation

Vid vårdnads- och umgängestvister förekommer det att en förälder, medvetet eller omedvetet, negativt påverkar barnets inställning till den andra föräldern och att barn därför i utredningen kan säga sådant som de tror att den ena eller båda föräldrarna önskar eller förväntar sig. Att en av föräldrarna använder påverkan för att nå framgång i en vårdnadstvist, eller efter att en dom avgjorts förskjuter den andra föräldern från ett barn, kan drabba både mammor och pappor men framför allt barnet.

De lagar och regelverk som finns i dag bör ses över. När unga barn involveras i vårdnadstvister och det saknas regler som ställer tydliga krav på föräldrar att främja barns rätt till en omfattande och kontinuerlig kontakt med sina båda föräldrar och nätverk får det olyckliga konsekvenser.

Det mer vetenskapliga namnet på fenomenet är föräldraalienation – parental alienation (PA). Vid fenomenet som påverkan leder till kan man i många fall inte identifiera någon saklig grund som kan förklara barnets avogta inställning till den ena föräldern.

Främlingskapet mot föräldern utvidgas ofta till föräldrarnas familj och sociala nätverk. Den leder till att barnet måste förtränga sin kärlek och vilja att träffa den andra föräldern och övriga närstående personer.

Efter vårdnadsreformen 2006 står det att läsa i föräldrabalkens bestämmelse (21 kap. 5 § FB) avseende verkställighet av domstolsbeslut att ”om barnet har nått en sådan ålder och mognad att dess vilja bör beaktas, får verkställighet inte ske mot barnets vilja utom då rätten finner det nödvändigt av hänsyn till barnets bästa”.

Vårdnadsreformen ser till barnets bästa och är en förbättring jämfört med tiden innan. Självklart ska de som skadar sina barn inte träffa dem. Men vad reformen inte tagit höjd för är att en förälder som vill smutskasta den andre föräldern inför barnet kan ha mycket att vinna på det tillvägagångssättet.

En vårdnadstvist avgörs så gott som alltid av familjerättens vårdnadsutredningar. Här förlitar sig rätten helt på den kompetens som utredarna ska besitta. Men om ett barn av sin ena förälder utsatts för negativ påverkan av den andra föräldern kan det vara svårt att identifiera.

Om vårdnadsutredningen kommer fram till att barnet inte vill bo hos eller ens träffa mamma eller pappa – om det är ett resultat av föräldraalienation eller inte – har socialtjänsten svårigheter med att hantera. Ett barn som fått uppleva hur den ena föräldern alierat den andra föräldern och kanske känner en förväntan över att framföra detta i utredningen (indirekt tvingas att välja mellan föräldrarna) får ensamt bära denna avgörande börda och kanske känna livslång skuld.

Den förälder som barnet är folkbokfört hos är oftast den som tilldöms vårdnaden. Det har i normala fall en naturlig förklaring som grundar sig i barnets bästa. Men det som tyvärr också kan avgöra tvister är smutskastning, undanhållande av information, manipulation och umgängessabotage. Här befinner sig barnet i en beroendeställning till boendeföräldern.

Om utredningen grundar sig på ett tidigt ställningstagande från utredarna och om den är framhastad kan konsekvensen bli att barn skiljs från bra och lämpliga föräldrar eller tvingas bo med föräldrar de inte bör träffa.

Det kan med dagens instrument och instruktioner vara alltför lätt för en förälder att lura myndigheter och organisationer, vilket kan leda till tidiga ställningstaganden för en part, utan att de uppgifter som ges granskas källkritiskt.

Jag vill med anledning av ovanstående fråga justitie- och migrationsminister Morgan Johansson:

1. Ser ministern det här problemet, eller saknas det vetenskapligt underlag för att kunna identifiera föräldrapåverkan, och vidtar ministern några åtgärder?
2. Har ministern sett att det kan förekomma i dagens Sverige att barn splittras från sina föräldrar på ett felaktigt sätt, och vidtar ministern i så fall några åtgärder?
3. Med interpellationen i beaktande, kan ministern ta initiativ till att se över rättsförhållandet mellan barn och föräldrar i föräldrabalken, liksom direktiv och rekommendationer från myndigheter som styr hur familjerättsliga ärenden hanteras?

.....
Runar Filper (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders